

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*

DEVELOPING PROGRAM TO ENHANCE THE STRATEGIC LEADERSHIP
OF ADMINISTRATORS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

กวีภัทร ชื่นใจ

Kaweephath Chuenjai

กาญจน์ เรืองมนตรี

Karn Ruangmontri

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

E-mail: kaweephath3@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 130 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติในการวิเคราะห์

* Received October 19, 2021; Revised October 30, 2021; Accepted January 8, 2022

ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเป็นผู้นำ การจูงใจ การคิดเชิงปฏิกิริยา ความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมองค์การ มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง 2) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการประเมินโปรแกรม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรมเสริมสร้าง, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study current conditions, desirable conditions and the needs to enhance strategic leadership of administrators under Mahasarakham primary educational service area office 2 and 2) develop a program to enhance strategic leadership of administrators under Mahasarakham primary educational service area office 2. The research was divided into 2 phases. Phase 1 was to study current conditions, desirable conditions and the needs. The samples were 130 school administrators through stratified random sampling and technique and research instrument was scaling questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and modified priority index. Phase 2 was to develop a program to enhance strategic leadership. There were 3 informants, an educational administrator and 2 school administrators who had the best practical administration. Passed the program assessment by 5 experts through purposive sampling technique. The experts consist of an educational administrator and 4 school administrators. Research instrument was an assessment of appropriateness and feasibility. Data were analyzed by using mean, standard deviation. The results showed that; 1) The overall picture of current condition was at high level and the overall of desirable condition of the strategic leadership of administrators was at highest level. The necessity assessment to the development of strategic leadership of administrators which ordered of the needs assessment from more to less were Motivational Leadership, Revolutionary Thinking , Ability of Strategy Management , Organization Creating ,

High Comprehension , Vision Determination. 2) Program to enhance the strategic leadership of administrators, the results of overall program evaluation were high level appropriate and the possibilities are at the highest level.

Keywords: Program to enhance, Strategic Leadership, School Administrators

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดปัญหาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบ การศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุไว้ว่า นอกจากที่รัฐต้องให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายแล้ว รัฐยังต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เป็นแผนพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2560 - 2564) ซึ่งแปลงยุทธศาสตร์แห่งชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ก็ได้มุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมและการพัฒนานวัตกรรม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชน ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงการใช้นวัตกรรมในการตอบโจทย์การพัฒนาในทุกสาขา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และสำหรับแนวคิดในการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติก็จะยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม อีกทั้งยังยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากแนวคิดในการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นดัชนีบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหาร ที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารจึงเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและบทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลงานและวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพเพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคม การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสำหรับการศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ชัยนนต์ เพาพาน, 2559) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาวะการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ภาวะผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรต้องปรับเปลี่ยนไปด้วยความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ท้าทายการทำงานของผู้นำ ในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อผู้นำเป็นอย่างมาก เพราะสามารถทำให้ผู้นำกำหนดแผนการดำเนินงานที่รอบคอบมากยิ่งขึ้น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองจุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรได้อย่างชัดเจน สามารถปรับปรุงพัฒนาจุดอ่อนให้ดีขึ้นและรักษามาตรฐานของจุดแข็งให้คงอยู่อย่างเป็นระบบ ผู้นำองค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องหาความรู้ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้มากขึ้น และต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (ปนัดดา วรการต์ทิวัตต์, 2555)

สำหรับการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 นั้น ถึงแม้จะมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่การพัฒนาการศึกษาภายในสถานศึกษา กลับไม่เป็นไปอย่างที่ส่วนกลางหวังไว้ เมื่อได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วน จะพบว่าเกิดปัญหาขึ้นมากมายในการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติต่ำกว่าเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ระดับคือ การสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนขาดการพัฒนาในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เด็กด้อยโอกาสขาดการดูแลทั่วถึง หรือแม้กระทั่ง ปัญหาจากผู้บริหารที่ขาดความตระหนักและไม่สามารถนำหลักการบริหารมาปรับใช้ในองค์กรของตนได้

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2563) ซึ่งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้ปกครอง นั่นก็คือ การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั่นเอง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ เป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การบริหาร จนถึงกระบวนการการปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีการประชุมและระดมความคิด วิเคราะห์จุดดีจุดด้อยขององค์กร ร่วมกันสร้างเป้าหมาย กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้นำในการนำเสนอและออกแบบขั้นตอนกระบวนการในการปฏิบัติ รายงานความคืบหน้า ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เมื่อจำเป็น จนถึงการประเมินผลเพื่อให้ทราบปริมาณความสำเร็จ ซึ่งนั่นเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหารทุกท่านพึงมี

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนา เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะจำเป็นในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่หรือหน่วยพัฒนา ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง นโยบาย การวางแผน และการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด นอกจากนี้ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนใจได้ใช้ข้อมูล และนำแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการ เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 191 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวิธีการสุ่มดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (อรนุช ศรีสะอาด และคณะ, 2558) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน

2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม

2.3 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 130 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาจากผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาจำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นวิทยากรระดับเขตพื้นที่การศึกษามีความรู้ในเรื่องการบริหารองค์การโดยใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 และการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มาพัฒนาเป็นโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบยืนยันโปรแกรม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน และลำดับความต้องการจำเป็น ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ พึงประสงค์ (I)	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	PNIModified (I-D)/D	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. การเป็นผู้นำการจูงใจ	4.81	3.75	0.384	1
2. การคิดเชิงปฏิบัติ	4.50	3.30	0.367	2
3. ความสามารถในการจัดการกลยุทธ์	4.76	3.57	0.344	3
4. การกำหนดวิสัยทัศน์	4.65	3.62	0.286	4
5. การสร้างวัฒนธรรมองค์การ	4.75	3.73	0.280	5
6. มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง	4.71	3.74	0.275	6
โดยรวม	4.69	3.58		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการคิดเชิงปฏิกิริยา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การคิดเชิงปฏิกิริยา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการจูงใจ ($PNI_{modified} = 0.384$) ด้านการคิดเชิงปฏิกิริยา ($PNI_{modified} = 0.367$) ด้านความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.344$) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified} = 0.286$) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ ($PNI_{modified} = 0.280$) และด้านมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง ($PNI_{modified} = 0.275$) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีองค์ประกอบของโปรแกรมซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล และเนื้อหาของโปรแกรมแบ่งออกเป็น 6 โมดูล ประกอบด้วย โมดูล 1 การเป็นผู้นำการจูงใจ โมดูล 2 การคิดเชิงปฏิกิริยา โมดูล 3 มีความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ โมดูล 4 การสร้างวัฒนธรรมองค์การ โมดูล 5 มีความคิดความเข้าใจในระดับสูงและโมดูล 6 การกำหนดวิสัยทัศน์ และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมในการนำไปใช้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเพื่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเป็นผู้นำการจูงใจ ด้านมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ และด้านการคิดเชิงปฏิกิริยา ตามลำดับ ด้วยผลของการศึกษาวิจัยออกมาเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าอาจเกิดจากภาวะปัจจัยหลายด้านที่มีผลส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทำให้มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ การจัดการอบรมพัฒนาผู้บริหารก่อนแต่งตั้งเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจหลักการครองตน ครองคน ครองงาน มีวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ ฝึกการคิดในระดับสูง สามารถจัดการกลยุทธ์ได้ตามขั้นตอนที่วางไว้ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาดูงานที่ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จัดขึ้น เพื่อเพิ่มประสบการณ์การบริหารเชิงกลยุทธ์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่าน นอกจากนั้นการปฏิบัติงานในสถานศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งมีความท้าทายความสามารถและเป็นบทพิสูจน์ของการเป็นนักบริหารเชิงกลยุทธ์ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่าน เพราะนโยบายการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทำให้สถานศึกษาต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทุกปีการศึกษา และเป็นแรงขับให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง ต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ตลอดเวลา ส่งผลให้สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของรังสรรค์ ประเสริฐศรี ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ไว้ ได้แก่ 1) มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง 2) ความสามารถในการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ 3) มีความคาดหวังและสร้างโอกาสในอนาคต 4) วิธีคิดเชิงปฏิกิริยา 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงรัตน์ วัฒนศักดิ์ศิริ ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าสาขาวิชา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพบว่า องค์ประกอบโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (จรุงรัตน์ วัฒนศักดิ์ศิริ, 2561) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชิต โกพล ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (พิชิต โกพล, 2559)

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านการเป็นผู้นำการจูงใจ และด้านการคิดเชิงปฏิบัติ ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยส่วนใหญ่ มีความต้องการที่จะพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานด้านการบริหารสถานศึกษา เพราะสถานการณ์การพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ต้องยกระดับปัจจัยในหลาย ๆ ด้านเพื่อการพัฒนา เริ่มตั้งแต่ บุคลากร สื่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอน บริบทและสถานที่ รวมถึงตัวของผู้บริหารเอง ที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถเป็นผู้นำพาและชี้ช่องทางพัฒนาด้านอื่น ๆ ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ก็นับว่ามีผลต่อการขับเคลื่อนการศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก สื่อมัลติมีเดีย ลักษณะการเมืองการปกครอง การประกอบอาชีพ ล้วนเปลี่ยนไป ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเร่งหาหนทางในการพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถนำพาองค์กรเดินต่อไปพร้อม ๆ หรือให้เร็วกว่าปัจจุบัน ดังที่ วิจารณ์ ติบุญมี ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงและมีกลยุทธ์ในการบริหารรวมทั้งต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาในเชิงกลยุทธ์โดยผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิจารณ์ ติบุญมี, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพิศา ชัชวพันธ์ ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (พิมพิศา ชัชวพันธ์, 2559)

1.3 ผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเป็นผู้นำการจูงใจ การคิดเชิงปฏิบัติ ความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง ตามลำดับ นั้นแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Dubrin, A. J. ได้แสดงแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นภาวะการนำโดยกำหนดทิศทางและกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์การในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้องค์การอยู่รอดและมีความก้าวหน้า (Dubrin, A. J. , 2010) และ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ ให้แสดงแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่จะต้องมีความภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหารพึงมีเพื่อนำพาให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของตนเอง เพื่อให้เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพ มีหลักการ มีความรู้ความสามารถ มีลักษณะและทักษะการทำงานที่จำเป็น เพื่อการพัฒนางานและพัฒนาคนรวมถึงการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติงานไวล่วงหน้า มีวิสัยทัศน์ที่เป็นไปได้ และสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้ (พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2558)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 4.51 ตามลำดับ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าองค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย 6 โมดูล ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำการจูงใจ 2) การคิดเชิงปฏิกิริยา 3) มีความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ 4) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร 5) มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง และ 6) การกำหนดวิสัยทัศน์ 4) กิจกรรมการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประเมินความเข้าใจก่อน-หลังการพัฒนา การประเมินระหว่างการพัฒนา การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา และ 5) การวัดผลและประเมินผล โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐา คำคลอง ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามี 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3)

เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เชษฐา คำคล่อง, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเป็นผู้นำการจูงใจ การคิดเชิงปฏิบัติ ความสามารถในการจัดการกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมองค์การ และมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) การประเมินผลความก้าวหน้าและการพัฒนาหลังจากการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ควรพิจารณาบริบทหรือปัจจัยด้านอื่นของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีความถูกต้องและแม่นยำมากที่สุด
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ควรจัดให้มีการอบรม พัฒนา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารเป็นระยะ
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักกับตนเองในเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ก่อนใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และควรศึกษาการใช้จริงจังเพื่อให้ได้ผลลัพธ์สูงสุด
- 4) ควรนำรูปแบบการพัฒนาแบบอื่น ๆ มาผสมผสานและบูรณาการในการจัดทำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และอาจได้ผลลัพธ์ที่มีความแตกต่าง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเพื่อค้นหาตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมและหลากหลายมากขึ้น เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ตรงจุดและได้ประสิทธิภาพ
- 2) ควรมีการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้กับบุคลากรตำแหน่งอื่นในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้างานหรือผู้นำกลุ่ม
- 3) ควรดำเนินการศึกษา วิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยการใช้รูปแบบการพัฒนาอื่นที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม: อภิชาตการพิมพ์.
- จรรุญรัตน์ วัฒนศักดิ์ศิริ. (2561). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(1), 1-9.
- เชษฐา คำคล่อง. (2557). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ แบบมุ่งบริการ ของผู้บริหารสถานศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปนัดดา วรการต์ทิวัตต์. (2555). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พิชิต โกพล. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2558). ภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์ิศา ชัชวพันธ์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- วิราพร ดีบุญมี. (2556). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา, 8(3), 58-69.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2563). แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2563 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรนุช ศรีสะอาด และคณะ. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- Dubrin, A. J. . (2010). Principles of Leadership. (6 th ed.) Canada: South-Western Cengage Learning.